

Asztalos Bence

KURT WEILL: *AKI IGENT MOND*

A Budapesti Fesztiválzenekar gyermekoperákat színre vivő sorozatában 2014. szeptember 10-én Kurt Weill *Aki igent mond* (Der Jasager) című iskoloperájának (1930) bemutatóját láthatta a budapesti Művészetek Palotája Fesztivál Színházának közönsége. A Színház és Filmművészeti Egyetem másodéves színészhallgatói és a Fesztiválzenekar muzikusai közös produkciójának rendezője Novák Eszter, karmestere Jankó Zsolt volt.

A mű a Brecht/Weill-szerzőpáros utolsó közös németországi munkája volt, azonban stílusa a *Koldusoperában* és a *Mahagonnyban* megszokottaktól eltér. Az opera cselekménye egy 15. századi japán nó-drámán alapul, melyet Weill Elisabeth Hauptmann fordításában ismert meg, és ajánlott Bertolt Brechtnek librettóként való feldolgozásra. Ebben egy iskolás fiú társaival és tanárával szeretne vándorútra kelni, hogy a hegyeken túlról orvosságot hozzon beteg édesanyjának. Az út veszélyes, azonban tanítója és édesanyja nem tudják lebeszélni róla, így hát útra kelnek. A szirteken és párkányokon a fiú kimerül, hamarosan veszélyezteti az egész út küldetését, így hát társai felteszik a kérdést: követhetik-e a hegynek azt a régi törvényét, mely szerint a betegetek le kell dobnia a völgybe. A fiú „igent mond”.

Brecht a mű témájával szinte provokatív módon feszegeti azt a kérdést, hogy a társadalmi elvárásoknak milyen szintig érdemes megfelelnünk, mekkora áldozatot az, melyet egy közösségért meghozhatunk.

A szerző az opera előadásának színhelyéül egy iskolai aulát képzelt el. „Minden megtanulandók közül első a beleegyezés tudománya”, foglalja össze a diákok legfontosabb iskolai feladatát egy interjúban Weill (*Musikpflege* 1930/I.). Azért is fontos az iskolai helyszín, fejt ki, mert ott a közönség még lelkes, lehet egymással vitatkozni és a mű folyamatosan beszédtema lehet. Elképzelése szerint a hangszeres és énekes részeket egyaránt diákok szólaltatják meg. Az énekeseknél elsősorban képzetlen hangokra gondolt: a Tanító szerepét egy 16-18 éves fiúval, az Anyát egy 14-16 éves lánnyal énekelte volna, a Fiú szerepét egy 10-12 éves diákra szerte volna bízni. A zenekari hangszerelésben is elsősorban az iskolaopera princípiumára, az egyszerűsége gondolt, mikor egy iskolai diákzenekart vett mintaként. Az operában nem szerepelnek szongok, a komponista a 10 részből összeálló 2 felvonásban zárt zenei formákkal dolgozik.

Brecht a tandrámát folytatását is megírta *Aki nemet mond* (Der Neinsager) címmel, azonban Weill ehhez már nem komponált zenét. A fiú itt nem egyezik bele abba, hogy letaszítsák a hegyről, társai pedig belátják, hogy nem hibás, hiszen a közösségi érdek hibásan fogalmazódott meg. A BFZ-produkció színre vivői rövid prózai rész beiktatásával, valamint az *Aki igent mond* zenéjének felhasználásával egyben a folytatást is előadták, ami a tandrámá tanúságának értelmezését segítette. Ez a döntés különösen hasznosnak bizonyult akkor, mikor a produkciót – a szerzők eredeti szándékához híven – iskolákba is elvitték, ahol a 40 perces előadások után a diákok kötetlen beszélgetésben tudták a szerzett élményeiket megosztani, elmondani véleményüket, kérdéseiket feltenni az opera előadóinak és rendezőjének.

Iskolák és helyszínek, ahol az opera bemutatásra került 2014 novemberében:
Szabó Lőrinc Kéttannyelvű Általános Iskola és Gimnázium Budapest
Berzsenyi Dániel Gimnázium Budapest
Kodály Zoltán Ének-zenei Általános Iskola, Gimnázium és Zeneiskola Budapest
Lycée Français Gustave Eiffel de Budapest
Városmajori Gimnázium Budapest
MagHáz Centrum Maglód
American International School of Budapest
Dr. Szepesi László Mezőgazdasági, Erdészeti Szakközépiskola Piliscsaba
ELTE Radnóti Miklós Gimnázium és Gyakorlóiskola Budapest
Sportcsarnok Ács